מראי מקומות - יבמות קכב:

א. פונדקית עכו"ם היתה ומסיחה לפי תומה
הק' **תוס'**, אם מסיחה לפי תומה היתה, א"כ מה הראי' דאשה נאמנת בתורת עד ממש. ותי' דלא היתה ממש מסיחה לפי תומה, דמה שהוציאה מקלו ותרמילו זה היתה יכולה לעשות כן לעדות. וצ"ב, ממ"נ, אם אי"ז נחשב מסיחה לפי תומה, א"כ למה העכו"ם נאמנת, ואם חשיב מסיחה לפי תומה, א"כ מה הראי'. וע' **בשב שמעתתא** (ז', ט') שהביא **משו"ת מהר"ם לובלין** דביאר דכ"ע מודו דבשביל הבכי' לא נחשב מסל"ת ממש, אלא התחלה קצת, וס"ל לחכמים דבכל הני הוכחות לא גרע מעדות ע"א. ולכך הביאו חכמים ראי' מכאן, דאי אמרי' דאשה נאמנת בתורת עדות, ה"נ ניחא שהתירוה בכל הני **הוכחות** (וודאי יש מושג של עדות של ע"א, וכגון לענין לחייב שבועה, אבל בסוגיא אין הנדון של "עדות" של ע"א, אלא ההוכחה שיש לנו ע"י עדותו). **והש"ש עצמו** כ' דבאמת ע"י הבכיי' עצמה של הפונדקית יש להתירה לינשא, ובצירוף הא דדייקא ומנסבא, ומה"ט דדייקא ומנסבא עשו מקצת מסל"ת כמסל"ת גמור, ומש"ה ס"ל לרבנן דכי היכי דהתירו מקצת מסל"ת רק משום דייקא ומנסבא, א"כ ה"ה **עדות אשה** (וק"ק, דהא לכאו' משמע דס"ל להש"ש דרק לדבריו צריך להא דדייקא ומנסבא, והרי ודאי אף להמהר"ם צריכה דייקא ומנסבא, כמבואר בכל הסוגיא, וצ"ע).

ב. תנאי היא
ק', מה שייך לומר תנאי היא, הא שני המעשים דלעיל היו בדר' טרפון גופי'. וכ' **הריטב"א** דכוונת הגמ' לומר דתנאי דלעיל פליגי אליבא דר' טרפון, דבאמת מעשה א' הי', ונח' איך הי'.

ג. מר סבר, כיון דאיכא כתובה למשקל, כדיני ממונות דמי
הק' **הרמב"ן**, וכי מאחר דאיכא דיני נפשות שהדין הוא שלא יהא נאמן בלי דרישות וחקירות, למה האמינוהו משום דיני ממונות שבו, וכי מקילין על דיני נפשות משום דיני ממונות. ועוד, ארוסה מאי איכא למימר, דהא אין לה כתובה למשקל. וע' מש"כ בתי' הב', וביאר **הריטב"א** כוונתו, דכיון דבזמן הזה אין דנין דיני נפשות [וע' **בקרן אורה** שתמה ע"ז, הא ב"ה הי' בזמן הבית טובא, וגם הם אמרו דמשיאין ע"פ בת קול, דאין שייך דרישה וחקירה], א"כ העיקר הוא הדיני ממונות שבו, וא"כ דנין אותה כדיני ממונות. ואפי' בארוסה, דלית לה כתובה, מ"מ אזלי' בתר רוב נשים שיש להם כתובה, וממילא בכולם לא בעינן דרישה וחקירה. עוד תי' הריטב"א, דבעצם דיני ערוה לא בעינן דרישה וחקירה, דאין למדין דבר דבר מממון אלא לענין הא דבעינן ב' עדים, אבל לא לענין דרישה וחקירה. וא"כ, נח' בזה, מר סבר דכיון דמעיקר הדין גם דיני ממונות בעינן דרישה וחקירה, וסברת התקנה [משום נעילת דלת] לא שייך בכתובה, א"כ כיון דיש בה ג"כ דיני נפשות, לא אמרי' הכא לא פלוג, אלא אמרי' דבדיני ממונות כזה שפיר בעינן דו"ח. ומר סבר דכיון דעיקר עדות דגיטין וקידושין דעלמא לא בעי' דרישה וחקירה, לית לן למיחש במה דשייך בה דיני נפשות, ועדות כתובה נכלל בתקנתא דרבנן דשאר דיני ממונות (וצ"ע כוונתו בתי' זה). וע"ע מש"כ הרמב"ן בתי' הראשון, דמשמע דכיון דצריכין להאמין להעדים כלפי הכתובה, ממילא צריכים להאמינם גם כלפי ההיתר נישואין [דהא תלויים בהדדי] (וצ"ע, דלימא להיפוך).

ה. שי' הרמב"ם בהנ"ל
כ' הרמב"ם בסוף הל' גירושין (יג, כט) דמה דלא בעינן דו"ח בעדות אשה, היינו משום דדבר שאפשר לעמוד על בוריו הוא, ולכן דבר רחוק הוא שיעיד שקר, וממילא נאמן בעדותו. וסיים שהוא משום כדי שלא יהיו בנות ישראל עגונות. והק' **הערוך לנר**, מאיזה טעם הוא, משום עגונות או משום מלתא דעבידא לגלויי. וכ' **הראב"ד** עוד טעם דלא בעינן דו"ח, משום דדייקא ומנסבא. והק' **הרשב"א** על הרמב"ם [ולכאו' ק' גם על הראב"ד], דהא לא הוזכר דבר זה בגמ' כלל לענין הא דלא בעינן דו"ח, אלא משום דדומה לדיני ממונות. וביאר הרשב"א דלכאו' ס"ל להרמב"ם דכוונת הגמ' לומר דכיון דבעצם יש כאן דיני נפשות, א"כ הו"ל להצריך דו"ח, אבל כיון שיש בה צד ממון ג"כ, הקלו משום עגונה לדון דדיני ממונות הוא (כ"נ בכוונתו).

ה. תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם
יש לע', מה שייך זה כאן. כ' **המהרש"א** דיש דברים במסכתין דנראים כדברים תמוהים, ולכאו' כנגד התורה, וכגון הא דע"א נאמן בעדות אשה, והא דלא בעינן דו"ח, וגם מקומות שפוטרין מחליצה משום דרכיה דרכי נועם. ולכאו' יש לתמוה בזה, איך שייך לעשות דבר דכנראה הוי עקירת דבר מן התורה. ולזה סיים המס' בדרש זה, דת"ח מרבים שלום בעולם, דאי"ז עקירה מן התורה, אלא אדרבה, דבר זה מביא לידי שלום, דאם היא באה לידי עיגון, אי"ז שלום, והרבה פעמים יבום וחליצה מביאים לידי קטטה. וע"ע **בערוך לנר** מש"כ להוסיף על דברי המהרש"א. וה**קרן אורה** כ' דנמצא דרשה זו כאן ע"פ מה דאי' בריש מכלתין, דנח' ב"ש וב"ה אם צרת ערוה פוטרת, ואמרי' שם דאע"פ שנח', לא נמנעו מלישא וכו', דתכלית המח' להוסיף אהבה ושלום ביחוד כל הקצוות.

ו. תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם
פי' **החתם סופר** (דרשות לפ' זכור תקנ"ד, עמ' קפ"ג), דכל המדות

המשך בעמוד הבא

מראי מקומות - יבמות

קכב: (המשך)

נבראו מאת הבורא ית"ש, מדות הבושה והעזות, הגאוה והענוה, והשלום והמחלוקת, וא"א לעולם בלי שום מדה מהמדות, וא"א לומר שמדה א' תהי' נעקרת לגמרי, אך ראוי להשתמש בהם במקומות הראויים. והנה, המחלוקת נאה ויאה לעוסקי התורה ופלפולה, זה יאמר לפי שכלו, וזה יאמר לפי שכלו, עד כי יכריח א' את חבירו להעמידו על האמת. אבל היכא שאינם טרודים במחלוקת בתורה, אז השטן מתגרה להרבות מחלוקת ביניהם, כי א"א לעולם בלא מדה זה, וכיון דלא תמצא בקדושה, ע"כ תמצא בטומאה.

וע"ע בפניני רבנו יחזקאל (ח"א עמ' טז) שהביא מה שביאר **ר' יחזקאל אברמסקי** זצ"ל בביאור גמ' זו בסיום על יבמות, וז"ל, "שאין הכוונה שת"ח הולכים מבית לבית להרבות שלום בין איש ואשתו ובין אדם לחבירו, אלא שענין שלום הוא היפוך קפידא וכעס, וענינים אלו שייכים כאשר האדם אינו שבע רצון, וממורמר, ואין לו סיפוק, ואז הוא מקפיד וכועס על כל דבר פעוט שנעשה שלא לרצונו, ומטיל אימה על כל סביביו. אבל הגדרת ת"ח האמיתי הוא שהוא מלא אושה, וסיפוק ושביעות רצון ונחת רוח, ועונג בל ישוער מהדף גמ' שלמד, יותר מאשר הגביר האדיר במיליארד שהרויח, וממילא אינו מקפיד על מאומה, כי הוא מלא עונג וסיפוק בתלמודו, ולא אכפת לו משאר ענינים שאינם חשובים כלל, ובזה מרבים שלום בעולם".